

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Prof. Petr Dostál, M.A, PhD.

Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: +420-2-2195-1381

fax: +42-2-24920657, e-mail: dostal@natur.cuni.cz

Praha, 8. října 2012

POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI MICHALA GÄRTNERA „AKULTURACE EXPATRIOTŮ V ČESKÉM KULTURNÍM PROSTŘEDÍ: ZKUŠENOST VYŠŠÍCH MANAŽERŮ“

Disertační práce má 132 stran a 55 stran příloh. Práce je rozvržena do pěti kapitol včetně závěru a diskuse a podkapitoly doporučení. Šestou částí práce je dodatek, který podává osobní informaci o autorově emigraci. Sedmou částí disertace je obsáhlý přehled použité literatury a dalších zdrojů.

Cílem práce je zjistit, zda akulturace expatriotů (vyšších zahraničních manažerů) v českém kulturním prostředí probíhá podle „U-křivky“, kterou specifikoval G. Hofstede. Autor disertace využívá možností vyzkoušených způsobů měření akulturačního stresu u malého vzorku 16 expatriotů. Jedná se proto o pilotní studii vlivů českého prostředí na průběh akulturace expatriotů z různých zemí (N=16). Převažují expatrioti z Německa (9). Dále jsou zastoupeny Velká Británie (2), Španělsko (2), Holandsko (1), USA (1) a Austrálie (1). Cílem práce je také zjistit, zda-li faktory akulturace známé z literatury také v českém prostředí signifikantně ovlivňují průběh akulturace. Disertace kombinuje kvantitativní rozbor dat s kvalitativním přístupem, který využívá možností hlubších rozhovorů s respondenty. Výzkum je longitudinální, protože specifikuje měnící se výši akulturačního stresu v časovém horizontu 18 měsíců. Dalším cílem disertační práce je srovnání šetření expatriotů v českém prostředí s průběhem akulturace u vzorku emigrantů v Austrálii (N=20).

Téma disertace umožnilo autorovi opřít se o jasnou a kvalitní mezinárodní literaturu. Autor podává jasný přehled relevantních hypotéz, které aplikuje v českém prostředí. Celkem je specifikováno 11 otázek. Otázky jsou dále formulovány v pěti hypotézách. Základní myšlenka výzkumu vychází z centrální hypotézy, že průběh akulturace probíhá ve čtyřech fázích: euforie, kulturní šok, akulturace a stabilizace. Dále se předpokládá, že kontakt mezi kulturou "A" a kulturou "B" vede k behaviorálním změnám expatriotů a akulturačnímu stresu, který je interpretován v rámci psychologické a socio-kulturní adaptace. Problémy adaptace jsou modelovány v prostředí hostitelské kultury řadou faktorů během akulturace.

Autor efektivně využívá skutečnost, že existují již standardizované (vyzkoušené) sociálně-psychologické metody měření akulturačního stresu. Malý rozměr vzorku umožnil specifikovat pouze pilotní výsledky. Výsledky kvantitativní analýzy potvrzují očekávání známá z relevantní literatury. Rordíly mezi měřením W1 a W2 signifikantně

ukazují redukci akulturačního stresu. Tato redukce je vyšší než v případě australského vzorku imigrantů (viz strana 82).

Autor disertační práce v jejím závěru kvalitně interpretuje výsledky jak kvantitativního, tak i kvalitativního výzkumu. Autor správně klade potřebný důraz na skutečnost, že malý vzorek nabádá k opatrnosti v interpretaci výsledků pilotního výzkumu. Diskusi výsledků by ovšem bylo možné rozšířit o další otázky (i přesto, že 11 uvedených otázek autor v závěru práce kvalitně diskutuje).

Předložená disertační práce mne inspirovala hned k několika otázkám a podnětům do diskuse:

První otázka se týká domácí kultury expatriotů. V malém vzorku je velká dominance německých respondentů (z 16 je jich 9). Jak tato relativní dominance ovlivnila výsledky výzkumu?

Moje druhá otázka se týká významu věku expatriota. Zkušenost starších expatriotů s delším pobytem v jiných kulturách jistě hraje důležitou roli. Zkušenost z pobytu v jiných postkomunistických zemích může být relevantní faktor.

Třetí otázka se rovněž týká věku respondentů a diferenciací jejich hodnotové orientace. Jejich rozčlenění dle životního stylu na tradiční (konzervativní) segment, moderní segment a postmoderní segment mohlo být také zahrnuto do výzkumu. Nabízelo se také použití standardizovaných metod měření rozdílného životního stylu expatriotů. Toto rozlišení mohlo ovlivnit percepce předchozích akulturačních zkušeností respondentů. Proč výzkum životního stylu expatriotů nebyl součástí disertační práce?

Moje čtvrtá otázka se týká srovnání se vzorkem imigrantů. Myslím, že expatrioti si jsou dobře vědomi relativně krátké doby svého pobytu v cizí kultuře. Imigranti mohou pouze uvažovat v rámci dlouhých časových horizontů. Proto může jejich akulturační křivka vykazovat menší růst adaptace. Jejich akulturace musí být mnohem hlubší. Jak je tato okolnost uvažována v interpretaci výsledků výzkumu?

Závěrečná část obsahuje doporučení. Také tato část je kvalitní podkapitolou disertační práce. Doporučení se týkají jak firem vysílajících manažery do České republiky, tak i aktérů na české straně. Považuji rovněž za vhodné, že autor zahrnul do závěru své práce osobní názor na emigraci dokumentující několik vlastních základních zkušeností. V souladu s principem Gunara Myrdala explikovat normativní pozici výzkumníka, tímto způsobem autor pomáhá čtenáři lépe pochopit interpretace prezentované v předložené disertační práci.

Závěrem mohu konstatovat, že předložená disertace je kvalitní vědecká práce, která jasně demonstruje schopnost autora se přesně orientovat v relevantní literatuře a aplikovat vyzkoušené badatelské metody ve vlastním výzkumu. Proto předloženou disertační práci doporučuji k ohajobě.

Prof. Petr Dostál, M.A., PhD.